

PREDLOG ZAKONA O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM I SRODNIM PRAVIMA

Član 1.

U Zakonu o autorskom i srodnim pravima („Službeni glasnik RS”, broj 104/09), u članu 3. stav 2. briše se.

Član 2.

U nazivu iznad člana 20. reči: „beleženje ili” brišu se.

U članu 20. stav 1. menja se i glasi:

„Autor ima isključivo pravo da drugome dozvoli ili zabrani beleženje i umnožavanje svog dela u celosti ili delimično, bilo kojim sredstvima, u bilo kom obliku, na bilo koji trajni ili privremeni, posredni ili neposredni način.”

Stav 2. menja se i glasi:

„Delo se umnožava naročito, grafičkim postupcima, fotokopiranjem i drugim fotografskim postupcima kojima se postiže isti rezultat, zvučnim ili vizuelnim snimanjem, izgradnjom dela arhitekture, smeštanjem dela u elektronskom obliku u memoriju računara.”

U stavu 4. reči: „smeštanje celog ili dela programa u memoriju računara, odnosno” brišu se.

Član 3.

U članu 21. stav 1. posle reči: „stavljanje u promet” dodaju se reči: „originala ili umnoženih”, a umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči: „prodajom ili drugim načinom prenosa svojine.”

Član 4.

U članu 22. stav 1. menja se i glasi:

„Autor ima isključivo pravo da drugome zabrani ili dozvoli davanje originala ili umnoženih primeraka svog dela u zakup. Davanje u zakup, u smislu ovog zakona, je davanje originala ili umnoženih primeraka dela drugome na korišćenje na ograničeno vreme u svrhu ostvarivanja neposredne ili posredne imovinske koristi.”

Posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Pravo iz stava 1. ovog člana se ne iscrpljuje prodajom ili drugim radnjama stavljanja u promet originala ili umnoženih primeraka dela.”

Član 5.

Naziv iznad člana 24. i član 24. brišu se.

Član 6.

U članu 31. posle reči: „prilagođavanje” dodaje se reč: „prevođenje” i zapeta.

Član 7.

Član 35. menja se i glasi:

„Član 35.

Ako je original dela likovne umetnosti posle prve prodaje od strane autora ponovo prodat, autor ima pravo da bude obavešten o prodaji i novom vlasniku, kao i da potražuje naknadu u obimu koji je propisan ovim članom.

Kao originali dela likovnih umetnosti iz stava 1. ovog člana smatraju se slike, crteži, kolaži, grafike, fotografije, tapiserije, skulpture, umetnička dela izrađena u keramici, staklu ili drugom materijalu i slična dela koja je stvorio autor svojeručno.

Originalom dela likovne umetnosti iz stava 1. ovog člana smatraju se i umnoženi primerci tog dela (reprodukcije), ako ih je u ograničenom broju izradio sam autor ili lice koje je on ovlastio. Takvi primerci moraju da budu na uobičajeni način numerisani i potpisani ili na drugi način obeleženi od strane autora.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se na sve radnje preprodaje u koje su uključeni kao prodavci, kupci ili posrednici lica koja se profesionalno bave trgovinom umetničkim delima kao što su prodajni saloni, umetničke galerije, akcionarske kuće i sl.

Za obaveze iz stava 1. ovog člana solidarno odgovaraju prodavac, kupac i posrednik.

Naknada na osnovu prava sleđenja plaća se u procentu od prodajne cene originala bez poreza.

Naknada iz stava 6. ovog člana iznosi:

- 1) 4% od prodajne cene ostvarene u iznosu od 100.000-5.000.000 dinara;
- 2) 3% od prodajne cene ostvarene u iznosu od 5.000.001-20.000.000 dinara;
- 3) 1% od prodajne cene ostvarene u iznosu od 20.000.001-35.000.000 dinara;
- 4) 0,5% od prodajne cene ostvarene u iznosu od 35.000.001-50.000.000 dinara;
- 5) 0,25% od prodajne cene ostvarene u iznosu koji prelazi 50.000.001 dinara.

Nezavisno od prodajne cene originala, naknada na osnovu prava sleđenja ne sme da iznosi više od 1.300.000 dinara.

Lica navedena u stavu 5. ovog člana dužna su da u roku od 30 dana od dana kada je prodaja izvršena, obaveste autora o iznosu prodajne cene, imenu, odnosno nazivu i adresi prodavca, kupca i posrednika. Obaveza plaćanja naknade iz ovog člana dospeva u roku od 30 dana od dana kada je prodaja izvršena."

Član 8.

Član 36. menja se i glasi:

„Član 36.

Autor se ne može odreći prava sleđenja niti može njime raspolagati. Posle smrti autora pravo sleđenja prelazi na njegove naslednike.

Pravo sleđenja ne može biti predmet prinudnog izvršenja.

Autor ima pravo da, u roku od tri godine od preprodaje originala dela likovne umetnosti, zahteva od lica navedenih u članu 35. stav 5. ovog zakona, bilo koju informaciju koja mu je potrebna za obezbeđenje naplate naknade koja mu pripada od te preprodaje."

Član 9.

U članu 39. stav 1. menja se i glasi:

„Kada se autorsko delo umnožava bez dozvole autora, shodno odredbama člana 46. st.1. i 2. ovog zakona, autori dela za koja se, s obzirom na njihovu prirodu, može očekivati da će biti umnožavana fotokopiranjem ili snimanjem na nosače zvuka, slike ili teksta za lične nekomercijalne potrebe fizičkih lica (književna, muzička, filmska dela i dr.) imaju pravo na posebnu naknadu od uvoza, odnosno prodaje tehničkih uređaja i praznih nosača zvuka, slike i teksta za koje se opravdano može pretpostaviti da će biti korišćeni za takvo umnožavanje."

Posle stava 9. dodaje se novi stav 10. koji glasi:

„Autor se ne može odreći prava na posebnu naknadu iz st. 1. i 5. ovog člana. Pravo na posebnu naknadu ne može biti predmet odricanja, raspolaganja za života i prinudnog izvršenja."

Dosadašnji stav 10. postaje stav 11.

Član 10.

Član 40. menja se i glasi:

„Član 40.

U slučaju davanja na poslugu originala ili umnoženih primeraka autorskih dela, od strane javnih biblioteka, odnosno drugih institucija kojima je to delatnost, autor ima pravo na odgovarajuću naknadu.

Davanje na poslugu, u smislu ovog zakona, je davanje originala ili umnoženih primeraka dela na korišćenje, u vremenski ograničenom periodu, bez ostvarivanja neposredne ili posredne imovinske koristi.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana ne primenjuju se prilikom davanja na poslugu:

1) originala ili umnoženih primeraka bibliotečkog materijala u nacionalnim bibliotekama, bibliotekama javnih obrazovnih institucija i javnim specijalizovanim bibliotekama;

2) originala ili umnoženih primeraka dela primenjenih umetnosti, odnosno industrijskog dizajna;

3) građevina;

4) originala ili umnoženih primeraka dela koja međusobno pozajmljuju institucije iz stava 1. ovog člana.

Pravo iz stava 1. ovog člana može se ostvariti samo preko organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava."

Član 11.

U članu 42. posle reči: „državnim organima“ dodaju se reči: „ili u svrhu obezbeđenja javne sigurnosti“.

Član 12.

Član 43. menja se i glasi:

„Član 43.

Dozvoljeno je, u okviru izveštavanja javnosti putem štampe, radija, televizije i drugih medija o tekućim događajima, u obimu koji odgovara svrsi i načinu izveštavanja o tekućem događaju, bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade:

1) umnožavanje primeraka objavljenih dela koja se pojavljuju kao sastavni deo tekućeg događaja o kome se javnost izveštava;

2) pripremanje i umnožavanje kratkih izvoda ili sažetaka iz novinskih i drugih sličnih članaka u pregledima štampe;

3) umnožavanje javnih političkih, verskih i drugih govora održanih u državnim organima, verskim ustanovama ili prilikom državnih ili verskih svečanosti;

4) slobodno korišćenje dnevnih informacija i vesti koje imaju prirodu novinskog izveštaja.

Odredba stava 1. ovog člana shodno se primenjuje na sve oblike javnog saopštavanja pomenutih dela.”

Član 13.

Član 44. menja se i glasi:

„Član 44.

Dozvoljeno je bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade za nekomercijalne svrhe nastave:

1) javno izvođenje ili predstavljanje objavljenih dela u obliku neposrednog poučavanja na nastavi;

2) javno izvođenje ili predstavljanje objavljenih dela na školskim priredbama, pod uslovom da interpretatori ne prime naknadu za svoje izvođenje i da se ne naplaćuju ulaznice;

3) javno saopštavanje emitovanih školskih emisija putem tehničkih uređaja unutar obrazovne ustanove.”

Član 14.

Član 45. menja se i glasi:

„Član 45.

Dozvoljeno je bez dozvole autora i bez plaćanja autorske naknade umnožavanje dela od strane javnih biblioteka, obrazovnih ustanova, muzeja i arhiva, samo za sopstvene arhivske potrebe, ako se delo umnožava iz sopstvenog primerka i ako takvim umnožavanjem ove institucije nemaju nameru da ostvare neposrednu ili posrednu imovinsku korist.”

Član 15.

U članu 46. stav 3. tačka 5) menja se i glasi:

„5) računarske programe i elektronske baze podataka; ”

Posle tačke 5) dodaju se tač. 6) i 7) koje glase:

„6) umnožavanje pisanih dela u obimu cele knjige, osim ako su primerci te knjige rasprodati najmanje dve godine;

7) umnožavanje notnih zapisa muzike, osim ručnim prepisivanjem.”

Član 16.

U članu 49. stav 1. posle reči: „(pravo citiranja)” dodaju se reči: „odnosno pojedinačnih kratkih autorskih dela” i zapeta.

U tački 2) posle reči: „pomenuti delovi” dodaju se reči: „odnosno kratka dela” i zapeta, a posle reči „citatu” dodaju se reči: „i u skladu sa dobrim običajima”.

U tački 3) posle reči: „izdato” dodaje se zapeta i reči: „ukoliko su ti podaci poznati”.

Član 17.

Posle člana 54. dodaju se čl. 54a - 54v, koji glase:

„Član 54a

Dozvoljena je slobodna prerada objavljenog autorskog dela ako se radi o:

1) parodiji ili karikaturi, ako to ne stvara zabunu ili ne može dovesti do stvaranja zabune u pogledu izvora dela;

2) preradi dela za lične potrebe koja nije namenjena i nije dostupna javnosti;

3) preradi u vezi sa dozvoljenim korišćenjem dela, koja je prouzrokovana samom prirodom ili načinom tog korišćenja.

Član 54b

Ovlašćeni korisnik objavljene baze podataka ili njenog umnoženog primerka može slobodno da umnožava ili preradi tu bazu podataka ako je to potrebno radi pristupa njenom sadržaju i redovnog korišćenja tog sadržaja. Ako je korisnik ovlašćen samo za deo baze podataka, dozvoljeno mu je umnožavanje i prerada samo tog dela.

Odredbe ugovora koje su u suprotnosti sa stavom 1. ovog člana su ništave.

Član 54v

Objavljena dela koja predstavljaju nebitan sastojak u odnosu na glavno delo u koje su uključena ili u odnosu na stvar sa kojom se zajedno koriste, u slobodnoj su upotrebi pri iskorišćavanju takvog glavnog dela ili takve stvari.”

Član 18.

U članu 55. stav 1. menja se i glasi:

„Bez dozvole autora, a uz obavezu plaćanja autorske naknade, dozvoljeno je, u obliku zbirke namenjene nastavi, ispitu ili naučnom istraživanju, umnožavanje na papiru ili sličnom nosaču, putem fotokopiranja ili bilo kojeg oblika fotografske ili slične tehnike koja daje slične rezultate, odlomaka objavljenih autorskih dela, pojedinačnih kratkih objavljenih autorskih dela u oblasti nauke, književnosti i muzike ili pojedinačnih objavljenih autorskih dela fotografije, likovne umetnosti, arhitekture, primenjene umetnosti, industrijskog i grafičkog dizajna i kartografije ako se radi o objavljenim delima više različitih autora, osim ako to autor izričito ne zabrani.”

Član 19.

U članu 56. stav 2. briše se.

Član 20.

U članu 103. posle stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi:

„Autorsko pravo na kolektivnim delima traje 70 godina od dana zakonitog objavljivanja dela. ”

Član 21.

U članu 127. stav 6. reči: „odrede tarifu” zamenjuju se rečima: „odrede tarife naknada”.

Član 22.

U članu 136. tačka 1. posle reči: „emisije” dodaje se zapeta i reči: „bežično ili putem žica”.

Član 23.

U članu 138. stav 2. menja se i glasi:

„ Zaštita baze podataka obuhvata:

1) celokupan sadržaj baze podataka;

2) svaki kvalitativno ili kvantitativno bitan deo sadržaja baze podataka;

3) kvalitativno ili kvantitativno nebitne delove sadržaja baze podataka ako se ti delovi ponovljeno i sistematski koriste, a to korišćenje je u suprotnosti sa uobičajenim korišćenjem te baze podataka ili nerazumno oštećuje legitimne interese proizvođača baze podataka. ”

Posle stava 2. dodaje se stav 3. koji glasi:

„Zaštita se ne odnosi na računarske programe koji su korišćeni za izradu baza podataka ili za rad sa bazama podataka koje su dostupne elektronskim putem.”

Član 24.

U članu 140. stav 1. tačka 3) menja se i glasi:

„3) interaktivno činjenje dostupnim javnosti žičnim ili bežičnim putem u smislu člana 30. ovog zakona i svaki drugi oblik javnog saopštavanja baze podataka u celini ili njenih bitnih delova.”

Stav 2. briše se.

Dosadašnji stav 3. postaje stav 2.

Član 25.

Posle člana 140. dodaje se član 140a, koji glasi:

„Član 140a

Ovlašćeni korisnik objavljene baze podataka ili njenog umnoženog primerka može u bilo koju svrhu slobodno da koristi kvalitativno i kvantitativno nebitne delove njenog sadržaja. Ako je korisnik ovlašćen samo u pogledu dela baze podataka, ovaj stav se primenjuje samo na taj deo.

Ovlašćeni korisnik objavljene baze podataka ne sme da obavlja radnje koje su u suprotnosti sa uobičajenim korišćenjem takve baze ili koje nerazumno vređaju legitimne interese proizvođača baze podataka.

Ovlašćeni korisnik objavljene baze podataka ne sme da nanese štetu autorskom ili srodnim pravima u pogledu dela ili predmeta zaštite koji su sadržani u bazi podataka.

Odredbe ugovora koje su u suprotnosti sa odredbama ovog člana su ništave.”

Član 26.

U članu 142. stav 3. posle reči: „i ovog člana” dodaju se reči: „koju plaćaju proizvođači, odnosno uvoznici uređaja za fotokopiranje ili drugih uređaja sa sličnom tehnikom umnožavanja i fizička i pravna lica koja pružaju usluge fotokopiranja uz naknadu ” i zapeta.

Član 27.

U članu 148. posle stava 3. dodaje se stav 4. koji glasi:

„Za strane autore i nosioce srodnih prava koji uživaju zaštitu na osnovu ovog zakona važe rokovi trajanja tih prava iz ovog zakona s tim da ističu najkasnije na dan kada ističe zaštita u državi čiji su oni državljani ili u kojoj imaju svoje sedište i ne mogu biti duži od rokova propisanih ovim zakonom.”

Član 28.

U članu 156. stav 2. tačka 2) posle reči: „u ime i za račun” dodaju se reči: „ili u svoje ime a za račun”.

Član 29.

U članu 158. tačka 2) menja se i glasi:

„2) njeni članovi, koji su je na osnovu ovlašćenja ili ugovora ovlastili da ostvaruje prava na njihovim delima, odnosno predmetima srodnih prava, predstavljaju većinu nosilaca autorskog, odnosno srodnih prava iz oblasti na

koju se odnosi delatnost organizacije, a imaju prebivalište, odnosno sedište u Republici Srbiji ili su njeni državljani;”.

Član 30.

U članu 160. posle stava 5. dodaje se novi stav 6. koji glasi:
„Zahtev za obnovu dozvole za obavljanje delatnosti podnosi se nadležnom organu najkasnije 90 dana pre isteka važeće dozvole.”
Dosadašnji stav 6. postaje stav 7.

Član 31.

U članu 162. stav 1. tačka 4) broj: „187” zamenjuje se brojem: „186”.

Član 32.

U članu 173. posle reči: „objavom poziva” dodaje se reč: „reprezentativnim”.

Član 33.

U nazivu iznad člana 177. reči: „jedinstvene tarife” zamenjuju se rečima: „jedinstvenih tarifa”.

U članu 177. stav 1. reči: „Jedinstvena tarifa” zamenjuju se rečima: „Jedinstvene tarife”, a reči: „određuje se” zamenjuju se rečima: „određuju se”.

U stavu 2. reči: „jedinstvenoj tarifi” zamenjuju se rečima: „jedinstvenim tarifama”.

Član 34.

U članu 187. stav 1. reči: „u skladu sa članom 183. ovog zakona” brišu se, a umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči: „u svim slučajevima kada je dobijanje dozvole za iskorišćavanje predmeta zaštite propisano ovim zakonom.”

U stavu 2. posle reči: „relevantne za obračun”, dodaju se reči: „i raspodelu”.

Član 35.

U članu 188. stav 2. tačka 1) posle reči: „godišnji obračun” dodaje se reč: „naknada”.

U stavu 2. tačka 3) posle reči: „plan raspodele naknade i njegove izmene” dodaju se reči: „sve druge opšte akte i njihove izmene” i zapeta.

Član 36.

U članu 190. stav 1. posle reči: „godišnji obračun” dodaje se reč: „naknada”.

Član 37.

U članu 198. stav 1. u tački 3) tačka se zamenjuje tačkom zapetom.
Posle tačke 3) dodaje se tačka 4) koja glasi:
„4) dokaz o uplati srazmernog dela naknade za rad Komisije.”

Član 38.

U članu 199. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:
„Uz izjašnjenje iz stava 1. ovog člana reprezentativno udruženje korisnika, odnosno individualni korisnik dostavlja i dokaz o uplati srazmernog dela naknade za rad Komisije. ”
Dosadašnji st. 2. i 3. postaju st. 3. i 4.

Član 39.

U članu 201. stav 2. reči: „okružnog suda,“, zamenjuje se rečima: „višeg suda,“.

Član 40.

U članu 208. stav 1. tačka 3) posle reči: „uređaja” dodaje se zapeta i reči: „proizvoda, sastavnih delova, računarskih programa” i zapeta, a posle reči: „zaobilaženje bilo koje” dodaje se reč: „efikasne”.

U stavu 1. tačka 4) posle reči: „zaobilaženje bilo koje” dodaje se reč: „efikasne”.

U stavu 2. posle reči „saglasnost”, umesto tačke i zapete stavlja se tačka i dodaju reči: „Tehnološke mere smatraju se efikasnim kada nosioci prava iz ovog zakona korišćenje svojih autorskih dela ili predmeta srodnih prava ograničavaju putem kontrole pristupa ili putem zaštitnog postupka kao što su enkripcija, deformacija ili druga transformacija autorskog dela ili predmeta srodnog prava ili putem mehanizama za kontrolu umnožavanja kojima se postiže cilj zaštite. ”

Član 41.

Posle člana 208. dodaje se novi član 208a, koji glasi:

„Član 208a

Nosilac prava koji koristi tehnološke mere prema odredbama ovog zakona dužan je da licima koja na osnovu odredbi ovog zakona o ograničenjima autorskog prava imaju zakoniti pristup primerku dela i predmetu srodnog prava, na njihov zahtev, u najkraćem mogućem roku, omogućiti da ostvare sadržajna ograničenja prava, izmenom ili otklanjanjem tehnoloških mera ili na drugi način.

Odredba stava 1. ovog člana ne primenjuje se na dela ili druge predmete zaštite koji su učinjeni dostupnim javnosti na osnovu dogovorenih ugovornih uslova na način koji omogućava pripadnicima javnosti da im pristupe sa mesta i u vreme koje sami odaberu.

Nosilac prava, uvoznik ili drugo lice koje je primenilo tehnološke mere ili koje ima ovlašćenje da ih otkloni mora na svakom primerku dela ili predmeta srodnog prava, izrađenom ili uvezenom u komercijalne svrhe, jasno

i vidljivo da naznači upotrebu tehnoloških mera prema odredbama ovog zakona i da navede:

- 1) podatke o upotrebljenoj tehnološkoj meri i njenim učincima;
- 2) svoje ime, odnosno naziv i kontakt adresu za omogućavanje efikasnog ostvarivanja sadržajnog ograničenja prava iz stava 1. ovog člana.

Ako nosilac prava ne postupi u skladu sa odredbom stava 1. ovog člana, tvrdeći da ne postoje uslovi pod kojima je dozvoljeno iskorišćavanje dela, odnosno primerka srodnog prava na osnovu odredbi o ograničenjima autorskog i srodnih prava koji su propisani odredbama ovog zakona, lice koje hoće da ostvari sadržajna ograničenja prava može da podnese tužbu protiv nosioca prava i da zahteva pristup autorskom delu, odnosno predmetu srodnog prava i korišćenje u skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na ograničenja autorskog prava."

Član 42.

U članu 212. stav 1. umesto tačke stavlja se zapeta i dodaju reči: „pod uslovom da se tužba podnese u roku od 30 dana od dana donošenja rešenja o određivanju privremene mere, odnosno rešenja o određivanju obezbeđenja dokaza."

Stav 2. menja se i glasi:

„U slučaju da se tužba ne podnese u roku od 30 dana od dana donošenja rešenja o određivanju privremene mere, odnosno rešenja o određivanju obezbeđenja dokaza, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje izvršni postupak."

Član 43.

U članu 215. stav 1. tačka 1) posle broja: „29" dodaje se broj: „30" i zapeta.

U tački 3) posle reči: „uređaje" dodaje se zapeta i reči: „proizvode, sastavne delove, računarske programe" i zapeta, a posle reči: „zaobilaženje bilo koje" dodaje se reč: „efikasne".

U tački 4) posle reči: „bilo koju" dodaje se reč: „efikasnu".

U tački 7) posle reči: „relevantne za obračun" dodaju se reči: „i raspodelu".

Član 44.

U članu 217. stav 1. tačka 3) menja se i glasi:

„3) u svojstvu profesionalnog trgovca umetničkim delima (prodajni saloni, umetničke galerije, akcionarske kuće i sl.) u roku od 30 dana od dana prodaje originala dela likovne umetnosti, ne obavesti autora dela o nazivu, odnosno imenu i adresi prodavca, posrednika i kupca njegovog dela, i o ceni po kojoj je delo prodato i ne plati autoru iznos naknade od prodajne cene dela (član 35. st. 1, 4, 5, 6, 7. i 9);".

U tački 5) tačka se zamenjuje tačkom zapetom.

Posle tačke 5) dodaju se tač. 6) i 7) koje glase:

„6) licima koja na osnovu odredbi ovog zakona o ograničenjima autorskog prava imaju zakoniti pristup primerku autorskog dela ili predmeta srodnog prava, ne omogući da ostvare sadržajna ograničenja prava, izmenom ili otklanjanjem tehnoloških mera ili na drugi način (član 208a stav 1);

7) na primerku autorskog dela ili predmeta srodnog prava izrađenom ili uvezenom u komercijalne svrhe, ne označi jasno i vidljivo upotrebu tehnoloških mera (član 208a stav 3).“

Stav 5. menja se i glasi:

„Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj fizičko lice koje u roku od 30 dana od dana prodaje originala dela likovne umetnosti, ne obavesti autora dela o nazivu, odnosno imenu i adresi prodavca, posrednika i kupca njegovog dela i o ceni po kojoj je delo prodato i ne plati autoru iznos naknade od prodajne cene dela (član 35. st. 1, 4, 5, 6, 7. i 9).“

Član 45.

Zakon o autorskom i srodnim pravima primenjuje se na fonograme proizvođača fonograma i na njima snimljene interpretacije ako od beleženja odnosno od prvog izdanja ili objavljivanja, do dana stupanja na snagu ovog zakona, nije proteklo pedeset godina, s tim što se početak roka određuje u skladu sa članom 147. stav 8. Zakona o autorskom i srodnim pravima.

Član 46.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima sadržan je u odredbama člana 97. stav 1. tač. 7. i 10. Ustava Republike Srbije, na osnovu kog Republika Srbija uređuje i obezbeđuje svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, kao i sistem u oblasti kulture i kulturnih dobara.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Materija autorskog i srodnih prava uređena je Zakonom o autorskom i srodnim pravima koji je Narodna skupština Republike Srbije usvojila u decembru 2009. godine. Postojećim Zakonom Republika Srbija je u potpunosti uskladila ovu oblast sa međunarodnim obavezama proisteklim iz dva međunarodna ugovora i to: WIPO Ugovorom o autorskom pravu i WIPO Ugovorom o interpretacijama i fonogramima. (WIPO je skraćenica od World Intellectual Property Organization, odnosno Svetska organizacija za intelektualnu svojinu). Takođe, materija autorsko-pravne zaštite u velikoj meri je usklađena sa pravnim tekovinama Evropske unije i Sporazumom o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (u daljem tekstu: TRIPS).

Na osnovu člana 75. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Republika Srbija se obavezala da obezbedi nivo zaštite intelektualne svojine koji je sličan nivou zaštite intelektualne svojine u Evropskoj uniji.

Odgovarajući na pitanja iz upitnika Evropske unije koja su se odnosila na Poglavlje 7. „Pravo intelektualne svojine“, utvrđeno je da pojedine odredbe nekih direktiva Evropske unije koje regulišu materiju autorskog i srodnih prava, nisu dosledno unete u domaći zakon. Iz tog razloga najveći deo predloženih izmena i dopuna je rezultat neophodnosti da se pojedine odredbe direktiva Evropske unije koje regulišu materiju autorskog i srodnih prava dosledno prenesu u odredbe domaćeg zakona. Sve predložene izmene i dopune su u skladu sa pregovaračkom pozicijom Republike Srbije za poglavlje 7. „Pravo intelektualne svojine“.

Takođe, u toku pregovora u vezi sa pristupanjem Republike Srbije Svetskoj trgovinskoj organizaciji pokazalo se da pojedine, malobrojne odredbe Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualne-TRIPS, nisu na dosledan način prenete u Zakon o autorskom i srodnim pravima.

Iako je Zakon o autorskom i srodnim pravima iz 2009. godine gotovo u celini usklađen sa pravnim tekovinama Evropske unije i TRIPS-om, iz napred navedenih razloga, pokazalo se neophodnim da se izvrše dodatna usklađivanja spomenutog propisa sa relevantnim međunarodnim izvorima. Ta usklađivanja odnose se na retroaktivnu zaštitu za prava interpretatora i proizvođača fonograma, na detaljnije uređivanje ograničenja autorskog prava, kao i na doslednu implementaciju više evropskih direktiva: Direktive o informatičkom društvu, Direktive o pravu preprodaje u korist autora originala umetničkog

dela, Direktive o zaštiti baza podataka, Direktiva o pravu zakupa i pravu posluge i Direktive o usklađivanju određenih pravila o autorskom i srodnim pravima koja se primenjuju na satelitsko emitovanje i kablovsko reemitovanje, Direktive o roku trajanja zaštite autorskog i srodnih prava i Direktive o zaštiti računarskih programa.

Glavni cilj Predloga zakona o izmenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima (u daljem tekstu: Predlog zakona), je postizanje potpune usklađenosti domaćeg zakona sa pravnim poretkom Evropske unije i sa odredbama TRIPS-a.

Kako bi se u praksi sprovela dosledena harmonizacija domaćeg propisa iz oblasti zaštite autorskog i srodnih prava sa propisima Evropske unije i Sporazumom o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine u Predlogu zakona je izvršeno usklađivanje sa sledećim međunarodnim aktima:

Direktive Evropske unije: 1. Direktiva o koordinaciji određenih pravila u vezi sa autorskim pravom i srodnim pravima primenjenih na satelitsko emitovanje i kablovsko reemitovanje (93/83); 2. Direktiva o pravnoj zaštiti računarskih programa (2009/24); 3. Direktiva o pravu zakupa i pravu posluge i određenim pravima srodnim autorskom pravu u oblasti intelektualne svojine (2006/115); 4. Direktiva o roku trajanja zaštite autorskog i određenih srodnih prava (2006/116); 5. Direktiva o pravnoj zaštiti baza podataka (96/9); 6. Direktiva o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu (2001/29); 7. Direktiva o pravu preprodaje u korist autora originala umetničkog dela (2001/84);

Akti Svetske trgovinske organizacije: Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights- TRIPS).

Prilikom izrade Predloga zakona vodilo se računa da se ne naruši logički i sistematski čvrsta struktura Zakona iz 2009. godine i da se sačuva njegova terminološka ujednačenost.

III OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH REŠENJA

Član 1. Uzimajući u obzir da je prvim stavom člana 3. Zakona već obuhvaćen pravni tretman i zaštita naslova autorskog dela kao jednog od elemenata autorskog dela, to je odredba stava 2. ocenjena kao suvišna.

Član 2. Svako beleženje autorskog dela na bilo koji nosač i na bilo koji način jeste radnja umnožavanja autorskog dela. Izmenama u stavu 1. ovog člana izvršeno je dodatno jezičko usklađivanje sa članom 2. Direktive o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu (Direktiva EU 2001/29) koji je ovom intervencijom u potpunosti dosledno ugrađena u zakonski tekst. Takođe izmenama u ovom članu su iz razloga praktične primene odredbi Zakona koje se odnose na radnje umnožavanja autorskog dela, nabrojani najčešći postupci umnožavanja različitih vrsta autorskih dela.

Član 3. Izmenama u ovom članu izvršeno je dodatno usklađivanje definicije prava autora da dozvoli ili zabrani stavljanje u promet primeraka svog dela, sa odredbama člana 4. Direktive o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu (Direktiva EU 2001/29).

Član 4. U postupku davanja odgovora Republike Srbije na pitanja Evropske unije u vezi sa implementacijom direktiva Evropske unije koje regulišu materiju autorskog i srodnih prava od strane Evropske komisije, ocenjeno je da definicije zakupa i posluge primeraka autorskog dela nisu dosledno prenete u domaće zakonodavstvo. Stoga je definicija zakupa autorskog dela pretrpela izmene da bi terminološki bila usklađena sa definicijom tog prava iz člana 2. stav 1a. Direktive o pravu zakupa i pravu posluge, kao i sa članom 11. TRIPS-a. Novim stavom 4. u domaći Zakon je prenet odredba člana 1. stav 2. Direktive o pravu zakupa i pravu posluge koja propisuje da se pravo zakupa ne iscrpljuje prodajom ili drugim radnjama stavljanja u promet originala ili umnoženih primeraka dela.

Član 5. Najpotpuniji međunarodni obrazac za rešenje pitanja prava autora da dozvoli ili zabrani poslugu originala ili umnoženog primerka svog dela je Direktiva o zakupu i posluži. Članom 24. Zakona iz 2009. godine, bilo je predloženo brisanje prava na poslugu primeraka računarskog programa, dok je autorima svih ostalih vrsta autorskih dela pripalo pravo na naknadu u slučaju davanja na poslugu. To je predmet člana 40. važećeg Zakona. Član za koji je predloženo brisanje sadržao je i definiciju prava na davanje na poslugu. Međutim, u toku postupka davanja odgovora na pitanja Evropske Komisije u vezi sa usklađenošću odredbi domaćeg Zakona sa odredbama Direktive o pravu posluge i zakupa, ocenjeno je da definicija prava posluge nije u potpunosti usklađena sa odredbom čl. 2. Direktive o zakupu i posluži. Takođe, kako je odredbom člana 5. Direktive o zakupu i posluži ostavljena sloboda nacionalnom zakonodavcu da umesto isključivog prava autora na poslugu, predvidi samo pravo autora na naknadu u slučaju posluge, to je prilikom izrade ovog predloga zauzet stav da se u celosti iskoristi mogućnost derogacije isključivog prava autora da dozvoli ili zabrani poslugu, koju pruža član 5. Direktive, te da se pravo autora na naknadu u slučaju posluge u potpunosti reguliše jednim članom Zakona. Iz tih razloga predloženo je brisanje člana koji je do sada propisivao isključivo pravo autora na davanje na poslugu samo primeraka računarskog programa. Pravo autora na naknadu u slučaju posluge primeraka autorskog dela do detalja je regulisano odredbama člana 10. Predloga zakona u kojem je data i definicija tog prava, usklađena sa odredbom člana 2.1b Direktive o pravu zakupa i posluge.

Član 6. U pregovaračkom procesu koji se vodi u vezi sa pristupanjem Republike Srbije Svetskoj trgovinskoj organizaciji, više puta je postavljano pitanje da li je domaćim zakonom propisano isključivo pravo autora da dozvoli ili zabrani prevođenje njegovog dela. Naime, u odredbi Zakona koja daje isključivo pravo autoru da dozvoli ili zabrani adaptaciju, aranžiranje ili drugu izmenu dela nije pomenuto i prevođenje dela kao primer adaptacije dela. Kako adaptacija, odnosno druga izmena dela obuhvata i prevođenje, to je odlučeno da se ovaj član dopuni i jasno navede i prevođenje kao jedan vid

izmene dela za koje je neophodna dozvola autora dela koje se prevodi. Ovlašćenje autora iz ovog člana odgovara članu 8. Bernske konvencije.

Član 7. i 8. Ovim članovima Predloga zakona regulisano je pravo autora originalnog primerka dela likovne umetnosti na pravo na naknadu u slučaju ponovne preprodaje originala njegovog dela. Kroz odredbe člana 7. i 8. Predloga, u domaći zakon su u potpunosti i dosledno prenete odredbe direktive EZ o pravu sleđenja. Ovo pravo autora egzistira u našem pravnom sistemu već više od 30 godina, međutim, isto pravo, koliko je izrađivaču propisa poznato, nikada nije ostvareno u praksi zbog toga što se većina prometa originalnih dela likovne umetnosti i dalje odvija iz privatnih ruku u privatne ruke, bez ikakvog publiciteta, što otežava praktičnu primenu prava sleđenja. U zemljama sa dugom tradicijom trgovine umetničkim predmetima, najveći deo prometa se odvija preko registrovanih aukcijskih kuća i galerija kojima je i obaveza da nakon preprodaje obaveste autora ili naslednika o toj prodaji, kao i o ceni po kojoj je delo prodato. Kod nas to još uvek nije slučaj ali su vidljiva kretanja u pravcu institucionalizacije trgovine umetničkim predmetima. Pravo sleđenja ustanovljeno je za autore dela likovne umetnosti, jer se uvažava činjenica da su ti autori, u pogledu mogućnosti za iskorišćavanje svojih dela, uskraćeni okolnošću da je najčešće jedini oblik iskorišćavanja njihovog dela - prodaja originalnog primerka. Reč je o pravu autora da pod određenim uslovima i u određenom obimu učestvuje u ceni ostvarenoj daljom prodajom njegovog dela. Definicija prava sleđenja iz člana 7. Predloga zakona, kao i nabrojanje šta se sve za potrebe primene ovog prava, smatra originalom dela likovne umetnosti, ko su solidarni dužnici ove naknade, koliko iznosi naknada na ime prava sleđenja, ko ima obavezu obaveštavanja autora o učinjenoj preprodaji dela i druge odredbe člana 7. i 8. Predloga zakona u potpunosti su uklađene sa odredbama čl. 1-9 Direktive o pravu sleđenja. Iznosi naknade koje propisuje Direktiva određeni su u eurima, međutim, Predlog zakona, naravno koristi dinarsku vrednost pri određivanju iznosa prodajne cene originala likovnog dela.

Član 9. Stav 1. ovog člana usklađen je sa odredbama člana 5.2a. i b. Direktive o informatičkom društvu. Novi stav 10. unet je kao vid osiguranja ekonomskih interesa autora, što je uobičajena odredba i u zakonodavstvu razvijenih zemalja, kao i zemalja u razvoju. Novim stavom 10. onemogućeno je da autor za života sa ovim pravom raspolaže, što znači da ga ne može ustupati ili preneti na neko drugo lice. Ova odredba je uobičajena i u uporedno pravnom zakonodavstvu s obzirom da štiti ekonomske interese autora koji je najčešće slabija pregovaračka strana. Na ovaj način, ovo pravo je neotuđivo od autora.

Član 10. Odredba je usaglašena sa Direktivom o zakupu i posluži (čl.5.) Odredba sadrži i sve izuzetke od prava na naknadu, koji su dopušteni Direktivom o zakupu i posluži (čl. 2. st.3. i čl. 5. st. 3.). Najbitniji izuzetak tiče se oslobođenja od obaveze plaćanja naknade javnih biblioteka za davanje na posluhu uobičajenog bibliotečkog materijala (knjige, časopisi). S obzirom na tehničku nemogućnost individualnog ostvarivanja ovog prava, predviđeno je da se ono ostvaruje samo preko organizacije za kolektivno ostvarivanje prava.

Član 11. Ovom izmenom odredba se u potpunosti usklađuje sa čl. 5. st. 3, pod e) Direktive EU br. 2001/29 o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu.

Član 12. Izmenama člana 43. Zakona obuhvaćeni su svi slučajevi opštepriznatih ograničenja autorskog prava u svrhu informisanja javnosti: umnožavanje primeraka dela koji se pojavljuju kao sastavni deo događaja o kome se izveštava, pripremanje i umnožavanje kratkih izvoda ili sažetaka članaka u pregledima štampe, umnožavanje govora i slobodno korišćenje dnevnih informacija i vesti. Kod umnožavanja izvoda ili sažetaka članaka reč je o delovima objavljenih članaka a ne o čitavom članku, čije umnožavanje je predmet zakonske licence uspostavljene čl. 56. Zakona. Ovim izmenama se upotpunjuju odredbe ranijeg člana 43. Zakona. Izmene su u skladu sa čl. 3, st. 3, pod c) i f) Direktive EU br. 2001/29 o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu. Takođe, upotrebljena je sintagma «štampa, radio, televizija i drugi mediji» umesto termina korišćenih u ranijem čl. 43. Zakona «štampa, radio i televizija», kako bi se obuhvatili i Internet mediji, tj. sredstva informisanja koja isključivo postoje na Internetu.

Član 13. Član 44. Zakona iz 2009. godine je pretrpeo izmene, uzimajući u obzir da je umnožavanje odlomaka autorskih dela za potrebe nastave ili naučnog istraživanja uređeno članom 55. Zakona kojim je uspostavljena zakonska licenca. Novom odredbom predviđaju se opštepriznata ograničenja autorskog prava u nekomercijalne svrhe nastave. Izmenama se čl. 44. Zakona usklađuje sa čl. 5. st. 3. pod a) Direktive EU br. 2001/29 o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu.

Član 14. U toku pregovora o pristupanju Republike Srbije Svetskoj trgovinskoj organizaciji više puta je naglašena sumnja da ovo ograničenje prava autora u korist javnih biblioteka, obrazovnih ustanova, muzeja i arhiva nije u skladu sa čl. 13. TRIPS-a jer odredba domaćeg zakona koja dozvoljava javnim bibliotekama, arhivima i obrazovnim ustanovama da delo umnoži za nekomercijalne i arhivske potrebe prevazilazi okvire propisane članom 13. TRIPS-a, odnosno da tako definisano ograničenje ostavlja mogućnost ovim institucijama da umnožavanjem dela na osnovu tako definisanog ograničenja nerazumno povrede legitimne interese autora. Ocenjeno je da su primedbe iznete u toku pregovora opravdane, te je predloženim izmenama člana 45. u potpunosti otklonjena napred navedena sumnja, a odredbe člana 45. su usklađene sa zahtevima iz člana 13. TRIPS-a.

Član 15. Predloženom izmenom člana 46. stav 3. uvode se još dve zabrane umnožavanja dela za ličnu nekomercijalnu upotrebu koja se odnosi na umnožavanje pisanih dela u obimu cele knjige, osim ukoliko su primerci te knjige rasprodati već najmanje dve godine, kao i na umnožavanje notnih zapisa muzičkih dela, osim ukoliko se to ne čini ručnim prepisivanjem. Time se u Zakon unose zabrane koje postoje u većini evropskih pravnih sistema.

Član 16. Izmenama čl. 49. Zakona omogućava se citiranje pojedinačnog kratkog autorskog dela, npr. aforizama, što do sada nije bilo moguće pošto

Zakon dozvoljava samo citiranje kratkih odlomaka autorskih dela. Zatim, uvodi se uslov usklađenosti citiranja sa dobrim običajima, čime se onemogućava zloupotreba prava citiranja, a Zakon usklađuje sa čl. 5, st. 3, pod d) Direktive EU br. 2001/29 o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu. Najzad, lice koje vrši citiranje oslobađa se od obaveze navođenja naziva citiranog dela, njegovog autora ili izdavača, ukoliko ti podaci nisu poznati, što je takođe propisano čl. 5, st. 3 pod d) Direktive.

Član 17. Ovim članom predloženo je unosenje tri nova člana o ograničenjima autorskog i srodnih prava. Izmenom Zakona kojom se uvodi novi čl. 54a, Zakon se usklađuje sa čl. 5, st. 3, pod k) Direktive EU br. 2001/29 o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu. Sličnu odredbu sadrže i zakoni drugih država koje svoje pravo harmonizuju sa pravom EU, npr. Bosna i Hercegovina i Hrvatska. Tačkom 1) izričito se dozvoljava parodija autorskog dela i karikatura, pod uslovom da se time ne stvara zabuna u pogledu dela koje je predmet parodije i njegovog autora. Tačkom 2) dozvoljava se prerada dela za lične potrebe. Tačkom 3) dozvoljava se prerada dela uslovljena samom prirodom ili načinom korišćenja dela, npr. objavljivanje reprodukcije u crno-beloj tehnici iako je samo delo u koloru. Predloženim članom 54b. se odredbe Zakona usklađuju sa zahtevima čl. 6. 1. i 15. Direktive o bazama podataka. Ovim članom se uvodi izuzetak od zabrane određenih radnji u korist ovlašćenog korisnika baze podataka, čime se direktno prenosi odredba člana 6.1 Direktive o bazama podataka, dok je stavom dva ovog člana predviđena sankcija ništavosti, čime se u domaći zakon prenosi odredba člana 15. Direktive o bazama podataka.

Izmenom Zakona kojom se uvodi novi čl. 54v. u Zakon se unosi ograničenje koje je neophodno iz praktičnih razloga. Ovim ograničenjem omogućava se neometano stvaranje i iskorišćavanje drugih autorskih dela. Ovakvo ograničenje poznaju i zakoni nekih drugih zemalja koje svoje pravo usklađuju sa pravom EU, npr. Bosna i Hercegovina.

Član 18. Članom 55. Zakona uspostavlja se zakonska licenca za umnožavanje u obliku zbirke namenjene nastavi, ispitu ili naučnom istraživanju odlomaka objavljenih autorskih dela, pojedinačnih kratkih objavljenih dela s područja nauke, književnosti i muzike, kao i pojedinačnih objavljenih autorskih dela fotografije, likovne umetnosti, arhitekture, primenjene umetnosti, industrijskog i grafičkog dizajna i kartografije ako se radi o objavljenim delima više različitih autora, pod uslovom da autor to nije izričito zabranio. Time se ovaj član usklađuje sa čl. 10, pod 2) Bernske konvencije i čl. 5, st. 2, pod a) Direktive EU br. 2001/29 o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu. Izuzetak u odnosu na notni zapis muzike, propisan u st. 2, ostaje na snazi.

Član 19. Umnožavanje kratkih izvoda ili sažetaka iz novinskih i drugih sličnih članaka u pregledima štampe sada je uređeno članom 12. pod 2) Predloga Zakona (tj. novim čl. 43. Ovim se postiže bolja sistematizacija samog

Zakona, pošto se svi slučajevi suspenzije prava jasno odvajaju od članova kojima se uspostavlja zakonska licenca.

Član 20. Dodavanjem novog stava 3. rešeno je pitanje trajanja autorskog prava za kolektivna dela. Naime, članom 97. Zakona o autorskom i srodnim pravima propisano je kako nastaje kolektivno delo i ko ima pravo da to kolektivno delo objavi i da ga iskorišćava, međutim u odredbama koje propisuju trajanje autorskog prava nedostajala je odredba koja utvrđuje od kog datuma počinje da teče opši rok trajanja autorskog prava za kolektivna dela. Taj propust otklonjen je predloženim stavom 3. Na taj način ova odredba u potpunosti je usklađena i sa zahtevima člana 1.4. Direktive o roku trajanja zaštite autorskog i srodnih prava.

Član 21. Predložena izmena je tehničke prirode. Jedinstvenim metodološkim pravilima za izradu propisa („Službeni glasnik RS“ broj 21/2010) propisano je da se izrazi u propisu upotrebljavaju u jednini, osim ako priroda stvari ne zahteva drugačije. Ovde je upravo takav slučaj. Naime, umesto jednine, predloženo je da se izraz „odrede tarifu“ zameni rečima „odrede tarife naknada“, kako bi se olakšala praktična primena odredbi iz člana 127. Zakona. Na ovaj način postaje jasno da organizacija proizvođača fonograma i organizacija interpretatora pregovaraju o tarifi naknada sa različitim reprezentativnim udruženjima korisnika ili individualnim korisnicima. Tako će u praksi ove dve organizacije imati ne jednu tarifu za naplatu jedinstvene naknade, već onoliko jedinstvenih tarifa koliko ima različitih delatnosti u okviru koje se emituju ili javno saopštavaju fonogrami i na njima zabeležene interpretacije. Na primer, ove organizacije imaće jedinstvenu tarifu naknada za emitovanje fonograma i interpretacija na javnom servisu, zatim jedinstvenu tarifu naknada za emitovanje na komercijalnim TV i radio stanicama, jedinstvenu tarifu naknada za javno saopštavanje fonograma i na njima zabeleženih interpretacija u hotelima i drugim smeštajnim objektima, jedinstvenu tarifu za javno saopštavanje u ugostiteljskim objektima itd. Predloženim izmenama precizirano je da je naknada za emitovanje i javno saopštavanje fonograma i na njima zabeleženim interpretacijama jedinstvena jer obuhvata dve naknade (za proizvođače fonograma i za interpretatore). Izraz „jedinstvena“ ne odnosi se međutim na tarife kojih će u praksi biti veći broj u zavisnosti od načina i vrste korišćenja, kao i delatnosti korisnika u okviru koje se koriste fonogrami i na njima zabeležene interpretacije.

Član 22. Izmjena u ovom članu predložena je radi doslovnog usklađivanja sa terminologijom Direktive o informatičkom društvu član 3. stav 2. tačka d.

Član 23. Radi pravne sigurnosti proizvođača baze podataka, detaljnije je propisano izmenjenim stavom 2. šta sve obuhvata zaštita proizvođača baze podataka, odnosno obim zaštite. Izmenama u ovom članu tekst Predloga zakona usklađen je sa odredbama čl. 7.2 i 7.3. Direktive EZ o zaštiti baze podataka, dok je novim stavom 3. u domaći zakon u potpunosti preneti odredba člana 1.3 te Direktive.

Član 24. Predloženim izmenama u ovom članu odredbe o isključivim imovinskim pravima proizvođača baze podataka su u potpunosti usklađene sa odredbama člana 7. Direktive o bazama podataka. Stav 2. je brisan jer je sadržaj ovog stava u potpunosti obuhvaćen članom 22. Predloga zakona.

Član 25. Od strane Evropske Komisije, ocenjeno je da odredbe domaćeg propisa ne regulišu obaveze ovlašćenog korisnika baze podataka, kako propisuje član 8. Direktive o bazama podataka. Članom 140a. tekst Zakona u potpunosti usklađen sa zahtevima iz člana 8. Direktive o zaštiti baza podataka.

Član 26. Predložene izmene u ovom članu imaju za cilj da olakšaju primenu odredbi člana 142. Zakona. Naime, ovim izmenama je precizirano da izdavači štampanih izdanja i autori dela izdatih u štampanoj formi mogu da ostvare svoje pravo na posebnu naknadu obraćanjem proizvođačima, odnosno uvoznicima uređaja za fotokopiranje ili drugih uređaja sa sličnom tehnikom umnožavanja, kao fizičkim i pravnim licima koja pružaju usluge fotokopiranja uz naknadu. Ocenjeno je da je ova izmena potrebna i radi praktične primene odredbi člana 39. Zakona koje na sveobuhvatan način regulišu pravo autora svih vrsta autorskih dela na posebnu naknadu. Naime, ovim izmenama je jasno razgraničeno da pravo izdavača štampanih izdanja i pravo autora dela izdatih u štampanoj formi, na posebnu naknadu ne potpada pod režim ubiranja posebne naknade na osnovu jedinstvene tarife koji je propisan članom 178. Zakona.

Član 27. Novim stavom 4. se u odredbe domaćeg zakona prenose odredbe člana 7.1. i 7.2. Direktive o roku trajanja zaštite autorskog i srodnih prava. Novim stavom se uređuje princip upoređivanja rokova trajanja zaštite autorskog i srodnih prava. Taj princip za autorsko pravo je već ugrađen kroz odredbe člana 7/8 Bernske konvencije i važi automatski za sve države pripadnice Bernske unije a TRIPS u članu 9/1 izričito kaže da države članice moraju da poštuju odredbe čl. 1-21. Bernske konvencije. Tako da strogo gledajući, ne bi ni bilo potrebe da se taj princip ponavlja u domaćem propisu ali je sa stanovišta jasnoće to ipak korisno. Posebno, uzimajući u obzir da za srodna prava ne postoji isti princip u odredbama Rimske konvencije. Međutim, taj princip nalažu odredbe čl. 7.1.i 7.2. Direktive o roku trajanja zaštite autorskog i srodnih prava koje obavezuju države članice da u odnosu na strane autore i nosioce srodnih prava propišu rokove trajanja tih prava koje propisuje i nacionalni zakon za svoje autore s tim da ta prava ističu najkasnije na dan kada ističe zaštita u državi čiji su oni državljani ili u kojoj imaju svoje sedište, i pri tom ne mogu biti duži od rokova koje propisuje sam direktiva, odnosno u ovom slučaju domaći zakon. Pošto je međunarodnim konvencijama nacionalni tretman ograničen samo na minimalna prava koja su predviđena tim ugovorima, ova odredba je u skladu i sa odredbama TRIPS-a.

Član 28. Predložene izmene imaju za cilj da olakšaju primenu odredbe koja dozvoljava organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava da obavljaju pojedine administrativno-tehničke usluge u ime i za račun druge organizacije. Predloženom izmenom, organizaciji bi bilo

dozvoljeno da te administrativno-tehničke usluge obavlja u svoje ime a za račun druge organizacije, odnosno da ih obavlja kao zastupnik.

Član 29. Ovom izmenom se predviđa da je za dobijanje dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava, pored ostalog, neophodno da članovi organizacija predstavljaju većinu nosilaca prava koji imaju sedište na teritoriji naše zemlje ili su njeni državljani, Presudnu ulogu u radu i vođenju organizacije imaju njeni članovi, a ne njeni osnivači. Osnivači su fizička ili pravna lica koja su potpisala *osnivački ugovor* i tako osnovala udruženje, odnosno organizaciju, ali organizacija svoju društvenu funkciju ispunjava služeći svojim *članovima*. Članovi organizacije su ti koji vode organizaciju i koji su vitalno zainteresovani za njen efikasan i kvalitetan rad. Takođe, zbog monopolskog položaja koji po zakonu uživa, organizacija stiče legitimitet tek kada okupi većinu nosilaca prava iz oblasti određenog stvaralaštva, na primer većinu kompozitora, većinu interpretatora, fotografa i tako dalje, a to su, kako je rečeno, njeni članovi. Ova izmena ima za cilj da olakša organizaciji dokazivanje ispunjenosti uslova za izdavanje dozvole, ali i da omogući nosiocima prava koji su nezadovoljni radom svoje organizacije da iz njenog članstva istupe i osnuju novu organizaciju sa većim brojem članova. Ocenjeno je da ova izmena neminovno mora da dovede i do veće odgovornosti same organizacije prema nosiocima prava čija prava ostvaruje ali i da poveća efikasnost njenog rada.

Član 30. Iz praktičnih razloga propisan je rok u kojem se podnosi zahtev za obnovu dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava, da se ne bi desilo da organizacija podnese zahtev za obnovu dozvole poslednji dan važenja prethodne dozvole. U tom slučaju bi nova dozvola mogla da bude izdata najranije nakon 30 dana od dana podnošenja zahteva za obnovu. Predloženo je da se zahtev podnosi najkasnije 90 dana pre isteka važeće dozvole. Ocenjeno je da je rok od 90 dana pre isteka važeće dozvole optimalan, uzimajući u obzir da nakon podnošenja zahteva nadležni organ ima obavezu da o zahtevu odluči u roku od 30 dana od dana prijema zahteva, kao i da nadležni organ ima mogućnost da zaključkom naloži uređenje zahteva ukoliko je zahtev neuredan. Tome treba dodati i mogućnost podnosioca zahteva da traži produženje roka za postupanje po zaključku.

Čl. 31-33. vrši se pravnotehničko uređenje teksta.

Član 34. stav 1. člana 187. je ovom izmenom preciznije formulisan dok njegova suština nije menjana. Za korišćenje isključivih imovinskih autorskih i srodnih prava potrebna je prethodna dozvola nosioca prava, dok u slučajevima kada nosioci prava imaju samo pravo na naknadu, odnosno raspolažu relativnim pravima, korisnik nema obavezu da traži dozvolu za korišćenje već samo obavezu da plati naknadu. Izmenom u stavu 2. člana 187. precizirano je da podaci o korišćenim predmetima zaštite, koje su korisnici dužni da dostavljaju organizacije jesu značajni ne samo za obračun naknade koja se prema tarifi plaća već i za raspodelu ubrane naknade.

Članovi 35.i 36. Obaveza je organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava da sa korisnicima autorskih dela ili predmeta srodnih prava, pod ravnopravnim uslovima zaključi ugovore o neisključivom

ustupanju prava iskorišćavanja predmeta zaštite sa njenog repertoara, kao i da od korisnika naplati naknadu a zatim da ubranu naknadu, nakon odbitka troškova svog rada raspodeli nosiocima prava kojima ta naknada pripada. Da bi organizacija raspodelila ubranu naknadu za svaku godinu, ona sastavlja godišnji obračun naknada iz kog je vidljivo koliki je ukupan iznos ubrane naknade za određenu godinu, koliki su troškovi rada organizacije za tu godinu i koliki iznos je nakon odbitka troškova rada, preostao za raspodelu, i kako je ta naknada raspodeljena nosiocima prava. Taj dokument se zove godišnji obračun naknada. Taj dokument ne izražava celokupan obračun poslovanja jedne organizacije već samo godišnji obračun ubrane naknade i on je takođe predmet nadzora od strane nadležnog organa. Stoga je potrebno navedeni dokument nazvati njegovim pravim imenom.

Članovi 37. i 38. Odredbama člana 201. Zakona propisano je da članovi Komisije za autorsko i srodna prava imaju pravo na naknadu za svoj rad a da tu naknadu snose stranke koje učestvuju u postupku pred Komisijom, u podjednakim delovima. Iako je organizacija obavezna da pokrene postupak za dobijanje mišljenja, Komisija uključuje i reprezentativno udruženje korisnika, odnosno individualnog korisnika. Dakle strane u postupku za dobijanje mišljenja su i organizacija i reprezentativno udruženje korisnika, odnosno individualni korisnik pod uslovima propisanim ovim zakonom. Predloženim izmenama u članu 37. Predloga zakona samo je precizirano da je jedan od uslova za urednost zahteva za davanje mišljenja i dostavljanje dokaza o uplati srazmernog dela naknade. Taj uslov treba da ispuni podnosilac zahteva odnosno organizacija koja traži mišljenje. Članom 38. precizirana je obaveza druge strane u postupku, odnosno reprezentativnog udruženja korisnika da Komisiji dostavi dokaz o uplati srazmernog dela naknade za rad Komisije.

Član 39. Predložena izmena u ovom članu rezultat je primene Zakona o uređenju sudova („Službeni glasnik RS“ br. 116/08, 104/09 i 101/ 10) i reorganizacije sudova. Nekadašnji okružni sud je sada viši sud.

Član 40. Odredbe člana 208. zakona nisu u potpunosti bile usklađene sa terminologijom Direktive o informatičkom društvu. Predloženim izmenama odredbe člana 208. su u potpunosti usklađene sa odredbama člana 6. Direktive o informatičkom društvu.

Član 41. U postupku ocenjivanja usklađenosti odredbi domaćeg propisa sa odredbama direktiva EU koje regulišu materiju autorskog i srodnih prava, ocenjeno je od strane Evropske Komisije, da odredbe domaćeg propisa uopšte ne sadrže odredbe koje rešavaju pitanje obaveze nosioca prava da izmeni ili otkloni tehnološke mere na primerku autorskog dela kako bi licima koja imaju pravo na pristup primerku autorskog dela (na osnovu ograničenja i izuzetaka autorskog prava), bilo omogućeno da pristupe primerku autorskog dela. To je ujedno i zahtev iz člana 6. stav 4. Direktive o informatičkom društvu. U odgovorima na pitanja Evropske komisije Republika Srbija se izjasnila da će odredbe člana 6. stav 4. Direktive o informatičkom društvu preneti u domaći propis kroz izmene i dopune zakona. Stoga je predložena izmena u skladu sa pregovaračkom pozicijom Republike Srbije za poglavlje 7.

„Pravo intelektualne svojine“. Novim članom 208a u nacionalno zakonodavstvo unete su odredbe koje predstavljaju nužnu posledicu primene tehnoloških mera zaštite (zaključavanja). Ove odredbe omogućavaju da se u zakonski određenim slučajevima (u korist posebno određenih privilegovanih lica ili za određene privilegovane namene), takve tehnološke mere otklone (otključaju) kako bi licima koja imaju pravo na pristup primerku autorskog dela (na osnovu ograničenja i izuzetaka autorskog prava), bilo omogućeno da pristupe primerku autorskog dela.

Član 42. Izmenama u ovom članu preciziran je rok u kome mora biti podneta tužba nakon izricanja privremene mere, odnosno obezbeđenja dokaza. Ranijim odredbama zakona bilo je propisano da taj rok ne može biti kraći od 30 dana od dana donošenja rešenja o određivanju privremene mere, odnosno obezbeđenja dokaza. Međutim, u toku pregovora Republike Srbije u vezi sa njenim pristupanjem Svetskoj trgovinskoj organizaciji, ocenjeno je da odredba člana 212. Zakona nije u skladu sa odredbom čl. 50. stav 6. TRIPS-a koja propisuje da taj rok ne može biti kraći od 20 radnih dana odnosno 31 kalendarski dan u zavisnosti koji rok ističe kasnije. Kako se u Srbiji, u skladu sa propisima, rokovi računaju na kalendarske dane, to je predložena takva formulacija odredbe da zadovoljava zahteve nacionalnih propisa u vezi sa načinom računanja rokova ali i zahteve iz odredbe člana 50.6 TRIPS-a.

Član 43. Predložene izmene su rezultat izmena koje su učinjene u čl. 33. i 40. Predloga zakona. Odredba člana 215. su odredbe o privrednim prestupima i visini novčanih kazni za njihovo izvršenje. Članom 215. Zakona su sankcionisane određene neovlašćene ili protivzakonite radnje. Kako su pojedine odredbe Zakona, ovim izmenama i dopunama pretrpele određene izmene to je moralo da se odrazi i u odredbama o privrednim prestupima iz ovog člana.

Član 44. Predložene izmene su rezultat izmena koje su učinjene u čl. 7, 40. i 41. Predloga zakona. Ovim članom predloženo je prekršajno sankcionisanje određenih radnji iz čl. 35. st. 1, 4, 5, 6, 7. i 9, 208a, stav 1. i 208a stav 3. Zakona.

Član 45. Ovim članom propisuje se neprava, tzv, lažna retroaktivna zaštita za fonograme i na njima snimljene interpretacije u trajanju od 50 godina od beleženja odnosno prvog izdanja ili objavljivanja. Naime, odredbama važećeg zakona propisano je opšte pravilo kako se računaju rokovi trajanja za srodna prava (pravo proizvođača fonograma, interpretatora, proizvođača videograma, emisije, base podataka itd) i to pravilo je propisano članom 147. stav 8. Zakona koji se nije menjao. Taj član kaže da se rokovi za potrebe utvrđivanja datuma prestanka imovinskih prava nosilaca srodnih prava računaju od 1. januara godine koja neposredno sledi za godinom u kojoj se desio događaj koji je relevantan za početak roka. Dakle to pravilo koje važi za sva srodna prava već postoji u važećem propisu, međutim kako je Srbija preuzela obaveze u toku pregovora za pristupanje Svetskoj trgovinskoj organizaciji da domaći propis u svemu uskladi sa odredbama TRIPS-a koji međunarodni ugovor izričito u članu 14.6. i 70.2. TRIPS-a upućuje na implementaciju člana 18. Bernske konvencije i u slučaju prava proizvođača fonograma i interpretatora i zahteva predloženu formulaciju odredbe, to je

ovom predloženom odredbom Zakon usklađen sa zahtevim iz čl. 14. st. 6. i čl. 70. st. 2. TRIPS-a i ujedno se na taj način ispunjavaju preuzete obaveze iz pregovora oko pristupanja Republike Srbije Svetskoj trgovinskoj organizaciji.

IV FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Sprovođenje ovog zakona ne stvara potrebu za dodatnim sredstvima iz budžeta Republike Srbije.